

Jaroslav Sršeň ve svých vzpomínkách

V pondělí 31. března 2008

jsme se v kostele sv. Jana Křtitele ve Verměřovicích rozloučili a panem Jaroslavem Sršněm, který zemřel po sedmiletém boji s těžkou nemocí ve věku nedožitých 74 let.

Pan Jaroslav Sršeň se výrazně zapojil do veřejného života v naší obci. 20. prosince 1971 byl zvolen neuvolněným předsedou národního výboru. Po dobu 10 let bylo třeba rozdělit své síly pro náročnou práci v podniku a po večerech se ještě věnovat potřebám obce. Za jeho působení ve funkci předsedy se uskutečnila řada významných akcí, které rozhodujícím způsobem ovlivnily život ve Verměřovicích. Jmenujme alespoň několik z nich. Bylo to vybudování kanalizace na několika místech obce, zvláště pak na Poříčí, včetně chodníků a záhonů zeleně, výstavba ubytovny, příprava dalších stavebních parcel pro stavbu rodinných domků, opravy veřejných komunikací. V roce 1979 se uskutečnil zdařilý Sjezd rodáků při příležitosti 675 let od vzniku obce.

Jeho vzpomínky hezky popsala vnučka Lucie Moravcová, ve své soutěžní práci

Vyprávěj... poslouchám! :

Jaroslav Sršeň se narodil 5. 4. 1934 ve Verměřovicích v domě čísla popisného 27. Roku 1940 začal docházet do obecné školy ve Verměřovicích. Po čtyřech letech přešel na měšťanskou školu v Dolní Čermné. Roku 1949 se v Tesle v Jičíně vyučil elektromechanikem a odešel na večerní průmyslovou školu do Letohradu. Po dvou letech studia byl povolán do vojenské služby do Plzně a Prahy.

Po vojenské službě nastoupil do národního podniku Tesla Jablonné nad Orlicí a i nadále studoval na průmyslové škole v Letohradě. Brzy se vypracoval na vedoucího technické kontroly. Díky tomu, že se práce stala jeho koníčkem, povýšil ve věku třiceti let na výrobního náměstka a posléze byl jmenován ředitelem Tesly Jablonné nad Orlicí.

Společně se svou ženou Marií vychoval dvě dcery, Marii a Ivanu.

Dětství. . .

„Jediným majetkem mého tatínka po návratu z Jaderského moře, kde za první světové války bojoval na Boce Kotorské, byl vojenský kufr, uniforma a pár osobních věcí. I přes velkou nouzi se dokázal postavit na vlastní nohy a založit rodinu. Žili jsme v chudších poměrech, ale i to málo, co jsme měli, nám bylo dáno jen díky spřícnosti obou mých rodičů. Vzpomínám si, že se tatínek pravidelně jednou do měsíce, pokaždé v neděli, svátečně ustrojil a šel s uspořeny penězi do kempelíčky. I kdyby měl v kapse jen malý obnos, pokaždé vyšel a vše, co měl, uložil.

První čtyři roky jsem docházel do obecné školy v místě mého bydliště. Při přestupu z obecné do měšťanské školy v Dolní Čermné jsme museli splnit postupové zkoušky. Část dětí na základě těchto zkoušek postoupila, ale některé děti, které nesplynuly požadavky pro umožnění přestupu, zůstaly i nadále v obecné škole, i když jim už bylo například třináct let.

My přespolní jsme do školy museli chodit pěšky za každého počasí. Za odměnu jsme, ale pak mohli sedět u kamen, což mnohdy přišlo vhod. Při poledních přestávkách jsme nemohli chodit domů na oběd, protože bychom to nestihali. Obědovat jsme tedy chodili do hostince U Mydlářů na náměstí, který byl velmi blízko školy. Pokaždé zde prodávali zelnou polévku. Byla to spíše zelná voda než zelná polévka, ale byl jsem rád, že jsem měl něco teplého v žaludku. Mnozí z mých přátel byli z mnohem chudších poměrů než já a častokrát neměli peníze ani na tu zelnou polévku.

Vzpomínám si dokonce na jednu tragickou událost, která nás v té době všechny zasáhla. V naší partě byla jedna dívka, která měla na starosti třídní peníze. Byla to dívka z právě

takové chudé rodiny. Jednoho dne se zjistilo, že si za vybrané třídní peníze koupila nějaké sladkosti. Pro dnešního člověka je šestnáct korun velmi směšná částka, ale v té době to bylo mnoho peněz. Zvlášť pro ty, jejichž rodiče neměli stálý příjem. Velice se bála, že se na ní budou rodiče zlobit, a proto plna strachu spáchala sebevraždu. Skočila pod vlak. Její dětský život vyhasl v pouhých dvanácti letech.

V létě jsme se se školou rádi chodili koupat do dolnočermenského rybníka. Za války byl i rybník rozdělen na dvě části, sudetsko-německou napravo a protektorátní nalevo. S kamarády jsme se častokrát hecovali, kdo doplave nejdále k hranici nebo ještě lépe za ní. Hraniční čára byla sice pouze pomyslná, ale nikdo z nás se nikdy neodvážil přeplavat na druhý břeh rybníka.“

Rok 1945. . .

„V zimě roku 1945 jsme celá parta cestou do školy potkali průvod ruských zajatců, kteří putovali ze zajateckých táborů. Sovětská vojska začínala vytlačovat německou armádu ze svého území, a proto začali přesouvat své sovětské zajatce směrem na západ. Neměli ani boty! Na nohách měli pouze roztrhané pytle obvázané provázkem. Všichni byli ve velmi zuboženém stavu. Procházel kolem nás a někteří z nich do nás zabodávali své prosebné pohledy plné strachu.

Někteří lidé se jim snažili pomoci. Ženy jim házely vařené brambory, kynuté knedlíky nebo jen kusy chleba v domnění, že se některému z nich podaří alespoň jedno sousto zachytit. Hodně také záleželo na tom, jaký charakter měli vojáci, kteří je doprovázeli. Většinou je ale nenechali chytit jediný kus jídla a při každém pokusu najíst se nebo jen zvednout hlavu je nemilosrdně trestali.

Jeden takový zaplatil svým životem u brány verměřovického hřbitova. Shýbl se pro kus špinavého rohlíku a bez varování byl okamžitě zastřelen. Nachomýtl jsem se v těchto místech zrovna, když odklízeli jeho tělo. Ještě teď mám v živé paměti ten obraz plný hrůzy, když ho nakládali na máry. Po válce byl na jeho památku hned vedle brány na hřbitov vsazen pomník, který tam najdeme i dnes.

Při ústupu německé armády v květnu roku 1945 se v naší vesnici začala tvořit partyzánská skupina. Mezi nimi byli také můj bratr a švagr. Mně v té době bylo zhruba jedenáct let. V hotelu na kraji vesnice, v Cařihradu, byli ubytováni Němci, kteří měli za úkol hlídat železniční most. Partyzáni tyto Němce napadli a zcela je odzbrojili. Tím získali potřebné zbraně a také sebevědomí.

Avšak ve chvíli, kdy jednoho dne partyzáni plni radosti pochodovali po silnici, zaútočila na ně německá armáda střelbou ze samopalů, která přicházela z míst ležících nad železniční tratí. My mladí kluci jsme pyšně šli za svými vzory. Hned jak se ozvaly výstřely, partyzáni se rozutekli kdovíkam a nám nezbylo nic jiného,

než se také schovat. Němci mezi tím prohledávali celou vesnici a nahlíželi do každého okna.

Když vše utichlo a my se vraceli zpět, našli jsme v trávě vojenskou pušku, kterou zde vytrousil jeden z partyzánů. Zvědavě jsme ji prohlíželi. Po chvíli váhání jsme ji zvedli ze země. Trávou jsme ji za sebou táhli až k sokolské boudě na místním hřišti. Tam jsme ji schovali do mezery mezi dvě dřevěné latě a šli jsme domů s myšlenkou, že až německá vojska odejdou, tak se budeme učit střílet.

Když tedy opravdu za dva dny všechny boje skončily, vydali jsme se pro pušku. Ale jaké bylo naše zděšení, když jsme zjistili, že tam puška není. Místo ní jsme zpoza latěk vytáhli ruční granát. Strčili jsme ho zpět a pelášili jsme domů.

V těch samých dnech se bojovalo také v Jablonném nad Orlicí. Němci tudy postupovali od Červené Vody dále do Čech. Právě v Jablonném nad Orlicí se ruská armáda spolu s místními partyzány pokusila zabránit jejich dalšímu volnému postupu. Mezi partyzány byl také můj starší bratr Jiří.

K oficiálnímu střetu došlo na státní hranici za Jablonným nad Orlicí. Podél silnice bylo mnoho německých automobilů, koňských povozů a vojáků. Nebylo sto metrů, aby tam nestálo alespoň jedno vojenské vozidlo. Právě tyto boje byly mým prvním osobním setkáním s válkou. Poprvé v životě, hned po skončení všech bojů, jsem se svými staršími kamarády podnikl pěší túru přes Jablonné nad Orlicí, Šedivec, Letohrad a zpět. Byl to pro mě opravdu silný zážitek. Ještě nikdy předtím jsem nebyl svědkem takové krutosti. Všude koňské mršiny, krev a spousta vojenského materiálu. Někteří starší muži toho využili a okamžitě začali tato místa rabovat. Brali motocykly, vyřezávali kůži a spoustu jiných věcí k zužitkování.

Má poslední vzpomínka na válečný rok 1945 je jako jedna z mála plná optimismu. Jednou jsme si s mými rodiči vyjeli do lesa na dřevo. Tou dobou tudy ale na západ postupovala Vlasova armáda. To byli sovětské menševici, kteří se přidali k německé armádě a začali bojovat proti Stalinovi a jeho krutým krokům na vlastních lidech. Ti si právě v lesích na vrcholu Hůry blízko Verměřovic zbavovali výzbroje, koní a sháněli civilní šaty.

Když jsme projížděli tímto místem, otec náhle zahlédl pasoucího se koně. Tíse zastavil. Rozhlédl se. Náhle mě pobídl: „Běž a přiveď toho koně.“ Seseďl jsem z vozu, klidně jsem k němu přistoupil a přivedl jsem ho k otci. Ten mezitím připravil oprátku a koně uvázal. Od té doby byl kůň náš.“

Studia . . .

„Po měšťanské škole jsem se stal učněm národního podniku TESLA. První ročník se všeobecným zaměřením v oboru elektrikář – strojař jsem navštěvoval v Žamberku. Jen málo postoupilo do vyšších ročníků. Příčinou byla hlavně lenost, která ostatně přetrvává i v dnešní době. Druhý a třetí ročník jsem docházel do učňovské školy v Jičíně. Na této škole jsem se zaměřil pouze na obor elektrikář.“

Každému z nás byl již od začátku přidělen jeden podnik, do kterého se předpokládá nástup ihned po studiích. Každý byl tedy vyučován tak, aby splňoval předpoklady pro své budoucí zaměstnání. Letní prázdniny tenkrát trvaly pouhých 14 dní. Během nich jsme každý pracoval ve svém učňovském podniku, a to i v sobotu. Výplatu jsme dostali tehdy, až když mistr zkontroloval provedenou práci a perfektně uklizenou dílnu.

Jejíkož je Jičín značně vzdálen od mého rodiště, musel jsem přes týden bydlet na internátě. Při přechodu ze školy na internát jsme museli vždy chodit v útvaru. Tehdy nás ve dvoustupech pravidelně chodilo asi šedesát. Na internátě vládli velmi přísný režim. V deset hodin večer musel být každý ve své posteli. Vychovatel vždy vše kontroloval, a proto jsme se museli chtít nechtě podřídit. Pokoje byly po deseti a více a jejich vybavení bylo velice skromné.

Pořádaly se zde také různé besedy, společenské besídky nebo jen drobná posezení při poslechu živé hudby.“

Vojenská služba . . .

„Mé studium na večerní průmyslové škole v Letohradě bylo přerušeno povoláním do povinné vojenské služby. V té době bylo málo branců, a proto jsme byli povoláni i my, studující. Svou službu jsem vykonával v Plzni a v Praze. Právě zde jsem pocítil zatím největší hlad ve svém životě. Pod velením generála Čepičky byl mou jedinou potravou tenký a suchý krajíc chleba. Proto jsem byl nesmírně rád, když mi moje sestra nebo maminka poslaly nějaký balíček s jídelnem. Třeba jen se sklenkou sádla.“

Nejhorší vzpomínky nemám ani na vojenský výcvik, jako spíše na nácvik spartakiády. Tento nácvik byl vždy veden velmi tvrdě. Nakonec jsme se ale na samotnou spartakiádu jako cvičenci nikdy nedostali. Byli jsme zde jen jako diváci.“

Historická motorová vozidla . . .

„Už od raného dětství se mou vášní stala motorová vozidla. Vždy jsem toužil po vlastním, ale doba byla zlá a peněz nebylo nazbyt. Mnoho lidí si nemohlo dovolit pořídit motorové vozidlo. Avšak zámožnější lidé tato auta plně využívali. Na silnicích byla nejčastěji k vidění vozidla značky ŠKODA, AERO a TATRA, která byla právě v našem regionu nejvíce rozšířena. Mezi nejpočetnější značky motocyklů patřily bezesporu ČZ a JAWA.“

Zhruba v devatenácti letech jsem si splnil sen zakoupením svého prvního motocyklu značky ČZ 125C. Tento motocykl se vyráběl pouze v červené barvě, byl exportní a vyvážel se do Anglie.

Po druhé světové válce byly automobily tzv. na poukaz. Vlastník poukazu získal oprávnění ke koupi automobilu určité značky. Touto cestou byl také automobil k dostání za nižší cenu než při běžné koupi. Poukazy dostávali přímo pouze nejlepší dělníci a horníci. Ostatní pracující byli zapisováni do pořadníku. Do něho však mohli být zařazováni pouze tací, kteří automobil ještě nikdy neovládali. Pro ty, kteří si již alespoň jednou automobil pořídili, v pořadníku nebylo místo.

Nyní se ve svém volném čase věnuji obnově historických motorových vozidel. Jsem také čestným členem klubu Historic car club Mohelnice, který byl založen roku 2000. Je to největší sdružení „veteránistů“ na střední Moravě. Je zde registrováno 250 historických motorových vozidel z dob mého dětství a mládí, z toho 70 motocyklů a 180 automobilů.

V našem klubu máme několik rarit. Jednou z nich je kupříkladu TATRA 17 de luxe s rokem výroby 1905. Tento automobil byl využíván pro diplomatické služby České republiky v Maďarsku. Také zde nalezneme kompletní sérii anglických sportovních vozidel a některá vozidla z druhé světové války. Například obrněné transportéry, tanky a především motokolo AGON, které bylo vyrobeno v malé sérii ve Světle nad Sázavou a které můžeme i dnes shlédnout v jeho původním stavu.“

čerpáno ze studijní práce Lucie Moravcové
„Vypověď. . . poslouchám!“

Silvestr seniorů v KD r.2000

Kovář byl slyšet v denní dobu bušením do kovářiny. Lidé kováře potřebovali, hlavně hospodáři. Mirek Jelínek byl jedním z těch řemesel, který sloužil plnou měrou všem. Jeho umění kovářské i podkovářské bylo na vysoké úrovni. Mimo tohoto činně pracoval ve funkcích

Mirku budeme vzpomínat s úctou. . .

Zavzpomínal M. K.

MAJETEK A CÍRKEV

Majetek patřící církvím sloužil k tomu, aby mohli především spravovat své stavby a platit své kněze (dnes jsou katoličtí kněží nejhůře placení absolventi vysoké školy v Česku). Po celou dobu totality zůstal církvím veškerý majetek, který jim zbyl po znárodnění v roce 1922, i když jej nesměli užívat. Užíval a ničil jej stát, pomocí státních statků, vojska, policie atd. Budovy obsazené armádou byly systematicky ničeny, jak jsme to viděli např. ve filmu „Černí baroni“. Ani ostatní „nájemníci“ stavby neopravovali, i když se jednalo o památkově chráněné stavby. Také kostely byly opravovány jen z křesťanské lásky věřících. Větší opravy se nemohly dělat, na to věřícím nezbývaly prostředky. Místa, kde obyvatelstvo přibýlo, např. na Ostravsku, zůstala bez kostelů, protože ke stavbě nových kostelů věřící nedostávali stavební povolení. V devadesátých letech sice kláštery, fary i kostely byly církvím vráceny, ovšem bez majetkového zájem. Chtěla-li církev tyto stavby začít zachraňovat, musela často půjčovat peníze od věřících mimo naši vlast. Tehdy jsme všichni věřili, že dojde k narovnání majetkových vztahů. Věc se řešila brzy po revoluci, tehdy však k vyřešení nedošlo vinou slovenských poslanců, kteří hlasovali proti, Čechům na truc. Už tehdy došlo k navrácení pouze židovského majetku. Církev v zájmu kompromisu ustoupila z požadavků, jak se nám zdálo, na nejzazší mez. Po rozdělení státu došlo k řešení znovu. Tehdy se tvrdě postavil proti předseda vlády Klaus. Došlo k novému kompromisům. Jeden z nejtěžších požadavků byl vyhledat důkazy v archivech, že majetek byl zaknihován a předán opravdu církvím. Tak církve přišly o další mnohé ma-

jetky, na které se už nenašly doklady. Vyčerpávající práce v archivech po letech hledání konečně došla k úspěchu. Došlo k podpisům vlády s Vatikánem. Zbývá jen schválení parlamentu. Osmnáctileté úsilí církvi se zdálo na spadnutí. Schválením by si oddechly nejen církve, ale především jednotlivé obce, kterým majetek nepatří a nemohou s ním hospodařit. Často by na něm chtěly stavět, ale nemají od koho odkoupit půdu. Do této nadějně situace najednou vstoupil poslanec za ODS pan Tlustý, bývalý komunista, který v devadesátých letech měl privatizovat státní statky, nestačil na to a byl nucen ministerstvo zemědělství opustit. Měl osmnáct let na to, aby se s otázkou navrácení majetku církvím seznámil, ale asi také na to nestačil. Při posledních volbách na něho nevyšlo ministerstvo a tehdy se rozhodl kritizovat, co se dalo. Koalice se vždy s ním nějak dohodla, ale v poslední době se rozhodl napadnout smlouvu mezi státem a církvemi. Nikdo si nedovede představit, jak by se daly jeho požadavky splnit, protože stát na okamžité vyplacení majetku církvím nemá prostředky. Dva podobné smýšlející poslance se mu podařilo dostat na svou stranu. Protože sociální demokraté s komunisty jsou proti smlouvě, spolu s těmito poslanci hlasování neprojde v zájmu státu. Církev bude dále placena státem, na kostely peníze nebudou, výstavba v dotčených obcích církevním majetkem bude nadále v útlumu. Není divu, že se to předsedovi vlády nelíbí, vždyť se tak vlastně stane, že koalice nebude schopna splnit vlastní program. A to všechno pro umíněnost vlastních lidí z ODS.

J. Mařík, kronikář

Pozvání: Navštívil jsem nenápadnou provozovnu pedikúry a když je v bývalém Cařihradě, kde se čepovalo pivo a ve štítě byl turecký půlměsíc. Byl jsem překvapen vlídnou obsluhou, v pěkné útulné „ordinaci“. Je dobré, že tyto služby jsou ve vsi a pro starší občany je to tu k mání!

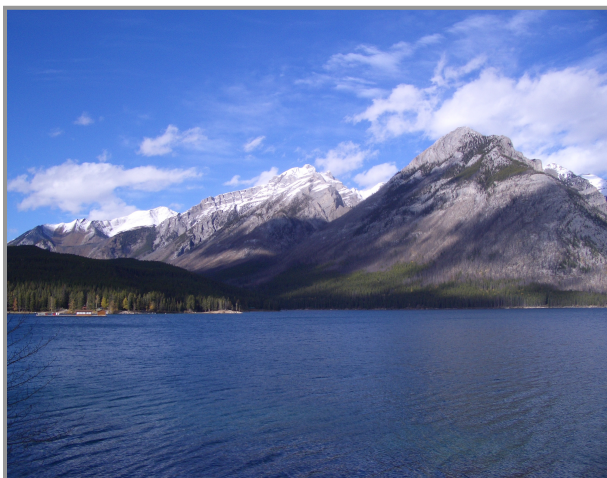
Vřele doporučuji . . . spokojený zákazník.

PROFESOREM na University of Alberta, Business School v kanadském Edmontonu

Vzdělání jsme v rodině vždy považovali za důležité. Ve školních lavicích, ať už to byly lavice školy základní, či lavice univerzitní, jsem strávil dlouhých 22 let. Za obor jsem si vybral ekonomii a tu jsem studoval nejdříve na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze¹ a poté na Středoevropské Univerzitě v Budapešti².

Abych získal kvalitní postgraduální vzdělání, odešel jsem do Spojených států. V USA jsem studoval od roku 2002 do roku 2007 na prestižní Cornellově Univerzitě v městečku Ithaca, ve státě New York, 4 hodiny jízdy autem od New York City. V květnu 2007 jsem obhájil disertaci a obdržel titul Ph.D. v oboru ekonomie. Do USA jsem se dostal přes Fulbrightovu nadaci³, která hradila část nákladů v prvním roce

studia. Zbývající část nákladů a veškeré náklady od druhého do pátého ročníku jsem si hradil tím, že jsem se stal učebním asistentem studentů bakalářského studia. Vedl jsem cvičení, opravoval jejich domácí úkoly i prověrky. Bylo náročné skloubit vlastní studium s pozicí učebního asistenta, ale s odstupem času vidím, jak přínosná to pro mě byla zkušenost a jsem velmi vděčen Cornellově Univerzitě, že mi dala tuto šanci.

Od července 2007 jsem se stal profesorem na University of Alberta, Business School v kanadském Edmontonu. Vyučuji mezinárodní obchod. Mám studenty ze všech koutů světa, kromě Kanadánů mi ve třídě seděli i Poláci, Ukrajinci, Francouzi, Číňani, Arméni, Korejci a studenti dalších národností. Na různorodost jsem z USA zcela zvyklý. Kurs mezinárodního obchodu je na naší Business School (tj. Obchodní škole) kurs elektivní, určený pro studenty posledních ročníků bakalářského studia. Ve třídě mi proto sedí především studenti ve věku 21 až 23 let, ale mám i několik studentů, kteří již překročili padesátku a jsou tak o několik pátků starší než já, profesor. Učí se mi velmi dobře, jsou to zkušení sebevědomí studenti, kteří již vědí, co chtějí (a co nechtějí ...).

Současným domovem se mi stal Edmonton, milionové město v západní Kanadě, které je rovněž hlavním městem provincie Alberta. Příznivci hokeje si určitě vybaví team Edmonton Oilers (tj. Olejáři), kde

výhled z mého bytu

hraje např. Aleš Hemský a další čeští hráči. Edmonton je jedno z nejzelenějších měst Kanady. Ať bydlíte v Edmonttonu kdekoliv, nikdy není problém v blízkosti bydliště najít místo na běžkování či bruslení.

Pokud ke mně chcete přijet na návštěvu v zimě, nezapomeňte si dobré zimní oblečení, teploty v lednu klesají až k minus 46 stupňům celsia. Život se však nezastavuje, Kanadáné jsou na mráz zvyklí. Nutno rovněž podotknout, že provincie Alberta má velmi suché podnebí, je to prerie. Suchá zima je přeci jen snesitelnější.

V provincii Alberta se těží ropa. Těží se tzv. oil sands, tj. ropné písky. Z tohoto písku, který vůbec nevypadá jako písek, nýbrž bláto, se získává tzv. bitumen a jeho úpravou již pokročilejší ropné produkty. Alberta je proto při současných cenách ropy nesmírně bohatou provincií. Za poslední 3 roky se do provincie přistěhovalo více než 100.000 lidí, kteří přišli za prací z jiných částí Kanady i zahraničí.

Přestože se mi v Kanadě líbí, do Čech se určitě dříve či později vrátím. Pro představu přikládám několik fotografií Edmontonu.

¹ Viz <http://ies.fsv.cuni.cz/>, ² Viz <http://www.ceu.hu>, ³ Viz www.fulbright.cz